

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันนานาอารยประเทศรวมทั้งประเทศไทย ได้มีการพัฒนาทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี ซึ่งการพัฒนาดังกล่าวมีผลทำให้ประเทศเจริญไปอย่างรวดเร็ว และการพัฒนานั้นมีทั้งทางที่ดีและไม่ดี ทางที่ดีก็เช่น การเดินทางที่สะดวกรวดเร็ว เครื่องอำนวยความสะดวกที่นำมาใช้ในชีวิตประจำวันก็มีมากขึ้น การสื่อสาร การส่งเงิน โอนเงิน ก็ใช้ในระบบอินเทอร์เน็ต ทำให้เกิดความสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น แต่ในขณะเดียวกันการพัฒนาดังกล่าวก็มีผลกระทบที่เป็นผลร้ายต่อสังคมได้เช่นเดียวกัน ถ้าบุคคลซึ่งเป็นอาชญากรนำมาใช้เป็นประโยชน์ต่อตนเองในทางที่ไม่ดี กล่าวคือ จากเดิมการกระทำผิดนั้นเป็นอาชญากรรมที่กระทำผิดโดยลำพังเพื่อบุคคลหนึ่งหรือสองคน ซึ่งเรียกว่า อาชญากรรมตามท้องถนน (Street Crime) ก็เปลี่ยนแปลงมาเป็นรูปแบบที่เป็นขบวนการที่มีความลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ซึ่งทางวิชาการเรียกว่า องค์กรอาชญากรรม (Organized Crime) หมายความว่า การรวมกันของอาชญากรรมหลายอย่าง ซึ่งมีโครงสร้างของการทำงานที่ลับซับซ้อน มีการติดต่อประสานงานกัน และกิจกรรมสำคัญขององค์กรอาชญากรรม คือ การสนองความต้องการสินค้าและบริการที่ผิดกฎหมาย เช่น การพนัน การค้าประเวณี การค้ายาเสพติด และรูปแบบอื่นของการบริการแก่งูக்க้า

นอกจากนั้น องค์กรอาชญากรรมดังกล่าวยังได้มีการพัฒนารูปแบบจากเดิมที่เคยมีการกระทำความผิดอย่างมีขอบเขตอยู่ภายในประเทศก็เปลี่ยนเป็นอาชญากรรมระหว่างประเทศ หรือเรียกว่า อาชญากรรมข้ามชาติ อันจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมหาศาลและกว้างขวางมากยิ่งขึ้น โดยการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาเป็นเครื่องมือในการช่วยกระทำความผิด

ปัจจุบันเป็นยุคของความเจริญและเทคโนโลยี ความเจริญและเทคโนโลยีเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อความเป็นอยู่ การทำงาน การติดต่อธุรกิจ การสื่อสาร รวมถึงตลอดไปถึงความเจริญของประเทศ ในขณะเดียวกันก็มีผลต่อรูปแบบของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นไปด้วย อาชญากรรมธรรมดาซึ่งมักจะมีรูปแบบของการกระทำที่ไม่ซับซ้อน

ได้พัฒนาไปเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ อาชญากรรมซึ่งเคยมุ่งผลตอบแทนเป็นเงินหรือทรัพย์สินจำนวนไม่มากนักได้กลายเป็นอาชญากรรมที่มุ่งต่อผลตอบแทนมูลค่ามหาศาล หรืออาชญากรรมที่เคยมีเครือข่ายเพียงในประเทศก็ได้พัฒนาไปเป็นอาชญากรรมข้ามชาติ ในลักษณะขององค์กรอาชญากรรมจนเป็นที่ยอมรับกันว่ากระบวนการยุติธรรมไม่อาจประสบความสำเร็จในการบังคับใช้กฎหมายต่ออาชญากรรมที่เกิดขึ้นในปัจจุบันได้ด้วยมาตรการธรรมดาที่ใช้ในอดีต ดังนั้น มาตรการใหม่ ๆ ได้ถูกนำมาใช้กับองค์กรอาชญากรรมในประเทศสหรัฐอเมริกา เช่น กฎหมาย RICO หรือ CCE ซึ่งได้นำเอาหลักเกณฑ์การสมคบกันกระทำความผิดมาใช้ รวมทั้งการรับฟังพยานหลักฐานก็ขยายหลักเกณฑ์การรับฟังให้กว้างขวางขึ้น นอกจากนี้ กระบวนการดำเนินคดีอาญาแบบดั้งเดิม คือ การดำเนินคดีอาญาเริ่มต้นจากการสืบสวน ค้นหาพยาน และการฟ้องคดี ไม่สามารถใช้ได้โดยมีประสิทธิภาพต่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจหรืออาชญากรรมที่อาศัยอิทธิพลทางการเงิน หรือทางการเมือง เพราะการพิสูจน์ให้เห็นอย่างแจ่มชัดว่าจำเลยกระทำความผิดจริงนั้นไม่สามารถนำมาปฏิบัติได้กับอาชญากรรมเหล่านี้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ การพิสูจน์ต่อตัวของจำเลยเองทำได้ยากมากขึ้น ดังนั้น มาตรการทางกฎหมายเพื่อทำลายเศรษฐกิจของอาชญากร จึงได้ถูกนำมาใช้ในหลายประเทศ โดยวางหลักเกณฑ์ว่าอาชญากรรมจะเกิดขึ้นในปัจจุบันไม่ว่าเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ อาชญากรรมที่อาศัยเทคโนโลยีแผนใหม่ หรืออาชญากรรมยาเสพติด ล้วนแล้วแต่มุ่งหวังเงินได้จำนวนมหาศาลเป็นผลตอบแทน เงินได้เหล่านี้ส่วนหนึ่งถูกนำไปใช้ในธุรกิจอาชญากรรม ส่วนหนึ่งถูกนำไปสร้างอิทธิพลในวงราชการและในวงการเมือง และส่วนที่เหลือถูกนำไปลงทุนในวงการธุรกิจประเภทต่าง ๆ ผลสุดท้ายเงินได้จากการดำเนินการเหล่านี้ก็จะถูกนำไปใช้เป็นต้นทุนหมุนกลับไปประกอบอาชญากรรมขึ้นมาอีก กลับกลายเป็นวงจรการประกอบอาชญากรรมที่ยากต่อการจับกุมปราบปราม ดังนั้น มาตรการทางกฎหมายเพื่อทำลายเศรษฐกิจของอาชญากร จึงถูกสร้างขึ้นมาเพื่อริบทรัพย์สินทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด โดยไม่คำนึงว่าทรัพย์สินนั้นจะมีการโอนต่อกันไปก็ทอดต่อกี่ทอดก็ตาม เช่นเดียวกับที่ทรัพย์สินนั้นได้ถูกเปลี่ยนรูปหรือแปรสภาพ ทรัพย์สินเหล่านั้นก็สามารถถูกริบเพื่อให้ตกเป็นของแผ่นดินได้ ความจำเป็นที่ต้องขยายหลักเกณฑ์การริบทรัพย์สินให้มีขอบเขตกว้างขวางขึ้นกว่าการริบทรัพย์สิน ตามหลักทั่วไปของประมวลกฎหมายอาญา ก็เนื่องจากว่าทรัพย์สินที่จะถูกริบได้ตามกฎหมายอาญา จะต้องเป็นทรัพย์สินที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการกระทำความผิด ไม่ว่าจะเป็ทรัพย์สินที่ได้ใช้ มีไว้เพื่อใช้ ได้มาเพื่อจูงใจหรือเป็นรางวัลในการกระทำความผิด แต่ถ้าทรัพย์สินเหล่านั้นถูกแปรสภาพ เปลี่ยนรูป หรือถูกแปลงให้เป็นทรัพย์สินใหม่ การริบทรัพย์สินตามหลักกฎหมายอาญาจะไม่ครอบคลุมไปถึง และการปกปิดเปลี่ยนแปลงสภาพหรือแปรรูปทรัพย์สินที่

ได้มาจากการกระทำความผิด ซึ่งเปรียบเสมือนทรัพย์สินที่สกปรกให้ดูเสมือนเป็นทรัพย์สินที่มาจาก การดำเนินธุรกิจโดยชอบนี้ ได้มีการเรียกกันว่า “การฟอกเงิน” เพราะฉะนั้น ตามหลักเกณฑ์การทำลายเศรษฐกิจของอาชญากร จึงกำหนดให้การฟอกเงินเป็น ความผิด และสามารถริบทรัพย์สินทั้งหมดของผู้กระทำความผิดให้ตกเป็นของแผ่นดิน¹

ในการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นมาตรการทางกฎหมายในการทำลายเศรษฐกิจของอาชญากร เนื่องจากผู้ประกอบการหรืออาชญากรซึ่งกระทำความผิดกฎหมายบางประเภท ได้นำเงินหรือทรัพย์สินที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดนั้น มากระทำในรูปแบบต่าง ๆ อัน เป็นการฟอกเงินเพื่อนำเงินหรือทรัพย์สินนั้นไปใช้ประโยชน์ในการกระทำความผิด ต่อไปได้อีก ทำให้ยากแก่การปราบปรามการกระทำความผิดเหล่านั้น เพื่อเป็นการตัด วงจรการประกอบอาชญากรรมดังกล่าว² จึงได้นำมาตรการทางกฎหมายว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้ดำเนินการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม โดยมาตรการดังกล่าวมีการลงโทษผู้ที่ทำการฟอกเงินซึ่งจะมีโทษจำคุกหรือปรับ รวมทั้ง นำมาตรการการริบทรัพย์สินมาใช้ ดังนั้น กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การฟอกเงินมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดฐานความผิดทางอาญาไว้ในกฎหมายดังกล่าว ซึ่งฐานความผิดทางอาญาที่กำหนดไว้ในกฎหมายฟอกเงินนั้น ผู้ที่กระทำความผิดตาม ฐานความผิดทางอาญาที่กำหนดไว้ยังไม่มีผิดฐานฟอกเงิน แต่ถ้ามีการนำเงินหรือ ทรัพย์สินที่ได้จากการกระทำความผิดตามฐานความผิดทางอาญาที่กำหนดไว้ไปกระทำ การฟอกเงิน ผู้กระทำการดังกล่าวจึงมีความผิดฐานฟอกเงินซึ่งจะต้องมีโทษจำคุกหรือ ปรับและถูกริบทรัพย์สินนั้น ฐานความผิดทางอาญาดังกล่าว คือ ความผิดมูลฐาน ซึ่งเป็น ส่วนสำคัญที่ควรกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

¹ เมธี กุศลสร้าง, “กฎหมายป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินกับบทบาทและ ภาระหน้าที่ของสถาบันการเงิน,” (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชานิติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539), หน้า 2-4.

² บันทึกหลักการและเหตุผลประกอบร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปราม การฟอกเงิน พ.ศ. 2542

ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาที่ทุกประเทศให้ความสำคัญและถือเป็นความรับผิดชอบร่วมกัน รวมทั้งประเทศไทยก็ได้ให้ความสำคัญต่อปัญหาดังกล่าวด้วยเช่นเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตาม ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า เมื่ออาชญากรรมได้มีการพัฒนาไปมากขึ้นเท่าใด การป้องกันและปราบปรามก็ยิ่งยากขึ้นเท่านั้น แม้ว่าจะมีกฎหมายหลักที่ใช้บังคับที่เกี่ยวกับเรื่องทรัพย์สิน คือ การริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญาก็ตาม แต่ก็ไม่มีเป้าหมายในการทำลายแรงจูงใจหรือผลประโยชน์ของพวกเขาอาชญากรรมทางเศรษฐกิจและอาชญากรรมบางประเภทที่ให้ผลตอบแทนเป็นทรัพย์สินที่มีมูลค่าสูง

ตามปัญหาดังกล่าว จะเห็นได้ว่า กฎหมายเป็นมาตรการสำคัญในการแก้ปัญหาอาชญากรรม ถ้าหากการใช้บังคับกฎหมายขาดตัวบทกฎหมายให้อำนาจแก่ผู้บังคับใช้กฎหมายแล้ว การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมก็ยังไม่ได้ผลเท่าที่ควร ยิ่งไปกว่านั้น ในปี ค.ศ. 1988 ได้มีอนุสัญญาว่าด้วยการต่อต้านการลักลอบค้ายาเสพติด และวัตถุประสงค์ต่อจิตและประสาท ค.ศ. 1988 ซึ่งได้มีบทกำหนดให้การฟอกเงินเป็นความผิด แต่ประเทศไทยยังมิได้เป็นภาคีอนุสัญญาดังกล่าว เนื่องจากยังไม่มีกฎหมายการฟอกเงิน ดังนั้น จึงสมควรพิจารณาปัญหาตามลำดับ ดังนี้

1. ควรกำหนดให้มีกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินในประเทศไทยหรือไม่
2. กฎหมายนี้จะบัญญัติให้ใช้บังคับกับความผิดมูลฐานใดได้บ้าง

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ถึงสภาพปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินตามประมวลกฎหมายอาญาในอาชญากรรมรุนแรงบางประเภท
2. เพื่อให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายฟอกเงินที่สมควรนำมาใช้กับอาชญากรรมรุนแรงบางประเภทและอาชญากรรมทางเศรษฐกิจสำหรับใช้เป็นแนวทางเสนอแนะให้พิจารณาปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการริบทรัพย์สินในอาชญากรรมรุนแรงบางประเภท และอาชญากรรมทางเศรษฐกิจให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
3. เพื่อศึกษาถึงแนวความคิดของการนำกฎหมายฟอกเงินมาใช้กับอาชญากรรมรุนแรงบางประเภทและอาชญากรรมทางเศรษฐกิจโดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ

4. เพื่อศึกษาถึงลักษณะของความผิดมูลฐานและความจำเป็นในการกำหนดความผิดมูลฐานไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน

5. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการกำหนดความผิดมูลฐานในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของไทยและต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ใต้หวัน และฮ่องกง

6. เพื่อกำหนดมาตรฐานและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมรุนแรงบางประเภทและอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ โดยการกำหนดความผิดมูลฐานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 สมมติฐานของการศึกษาวิจัย

อาชญากรรมบางประเภท เช่น อาชญากรรมทางเศรษฐกิจหรืออาชญากรรมที่ผู้กระทำความผิดได้ทรัพย์สินมาจากการทำความผิดเป็นจำนวนมาก ในประเทศไทยยังมีปัญหาในการป้องกันและปราบปรามโดยกฎหมายที่มีอยู่ไม่สามารถปราบปรามการฟอกเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากการก่ออาชญากรรมทางเศรษฐกิจหรืออาชญากรรมที่ผู้กระทำความผิดได้ทรัพย์สินมาจากการกระทำความผิดเป็นจำนวนมากได้ดีเท่าที่ควร หากได้มีการปรับปรุงกฎหมายก็จะทำให้การปราบปรามการฟอกเงินและปราบปรามอาชญากรรมดังกล่าวมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟอกเงินหรือทรัพย์สินที่ได้มาจากความผิดมูลฐาน ความผิดมูลฐานดังกล่าวควรที่จะกำหนดความผิดมูลฐานไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินหรือไม่ และควรกำหนดให้เป็นความผิดทางอาญาฐานใดบ้าง

1.4 ขอบเขตของการศึกษาวิจัย

วิทยานิพนธ์นี้มุ่งศึกษาเกี่ยวกับการนำมาตรการการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้กับความผิดอาชญากรรมบางประเภท โดยจะกำหนดความผิดมูลฐานไว้ในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ใต้หวัน และฮ่องกง เพื่อจะทำให้การป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมมีประสิทธิภาพและทัดเทียมกับนานาชาติอารยประเทศ

1.5 วิธีดำเนินการศึกษาวิจัย

วิธีการศึกษาวิจัยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาเอกสาร (Documentary Research) ด้านการศึกษาวิจัยและวิเคราะห์มาตรการทางกฎหมาย และแนวความคิดของการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่ควรมีในประเทศไทยและต่างประเทศ เช่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย ไต้หวัน และฮ่องกง ซึ่งล้วนเป็นประเทศที่มีกฎหมายที่มีประสิทธิภาพ

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษาวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงความเป็นมาของปัญหาอาชญากรรมรุนแรงบางประเภทและอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ และมาตรการทางกฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน
2. ทำให้ทราบถึงมาตรการทางกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินที่สมควรกำหนดให้นำมาใช้กับความผิดมูลฐานอะไรบ้าง
3. สามารถนำเอาข้อคิดเห็น-ข้อเสนอแนะ ผลที่ได้รับจากการศึกษาครั้งนี้ไปใช้พิจารณาหรือเป็นแนวทางในการบัญญัติหรือปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน โดยกำหนดความผิดมูลฐานให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น และนำเอามาตรการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินมาใช้เพื่อให้เกิดผลดีในการป้องกันและปราบปราม
4. ทำให้ทราบถึงลักษณะและการกำหนดความผิดมูลฐานในกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงินของต่างประเทศที่เป็นสากลและประเทศแถบเอเชีย ซึ่งเป็นภูมิภาคเดียวกับประเทศไทย